

УДК 027.7:004.032.4

МУЛЬТИМЕДІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ФАКТОР ОРГАНІЗАЦІЙНО-ТЕХНОЛОГІЧНИХ ЗМІН БІБЛІОТЕК ВИЩОЇ ШКОЛИ

МУЛЬТИМЕДИЙНЫЕ ТЕХНОЛОГИИ КАК ФАКТОР ОРГАНИЗАЦИОННО-ТЕХНОЛОГИЧЕСКИХ ИЗМЕНЕНИЙ БИБЛИОТЕК ВЫСШЕЙ ШКОЛЫ

MEDIA TECHNOLOGIES AS A FACTOR OF ORGANIZATIONAL AND TECHNOLOGICAL CHANGES OF HIGH SCHOOL LIBRARIES

Кислюк Л. В. Навчальний центр Харківського національного технічного університету сільського господарства ім. Петра Василенка

Кислюк Л. В. Учебный центр Харьковского национального технического университета сельского хозяйства им. Петра Василенко

Kyslyuk L. Training Center of Kharkiv National Technical University of Agriculture named after Peter Vasilenko

Розглядаються мультимедійні технології як фактор організаційно-технологічних змін бібліотек вищої школи. Визначаються напрями освоєння мультимедійних технологій бібліотеками вищої школи України.

Рассматриваются мультимедийные технологии как фактор организационно-технологических изменений библиотек высшей школы. Определяются направления освоения мультимедийных технологий библиотеками высшей школы Украины.

The multimedia technologies as a factor of organizational and technological changes in the high school libraries had been considered. The directions of learning of the multimedia technologies in the high school libraries of Ukraine have been analyzed.

Ключові слова: мультимедійні технології, бібліотеки вищої школи, мультимедіа, медіатека

Ключевые слова: мультимедийные технологии, библиотеки высшей школы, мультимедиа, медиатека

Keywords: multimedia technologies, high school libraries, multimedia, media-library

У сучасних умовах бібліотеки перебувають у процесі динамічних змін, пов'язаних із впровадженням новітніх інформаційних технологій. Під їх впливом відбуваються організаційні зміни, що удосконалюють якість бібліотечного обслуговування; розширюється доступ користувачів до національних і світових інформаційних ресурсів; здійснюється виробництво інноваційних інформаційних продуктів та послуг; змінюється характер соціальної взаємодії. Виникає суттєве протиріччя між наявністю широкого кола високопродуктивних засобів інформаційно-комунікаційних технологій і низькими темпами їх впровадження до бібліотечних систем, що гальмує як темпи їх технологічного розвитку, так і результативність задоволення інформаційних потреб користувачів бібліотек; між темпами опанування інформаційними технологіями різного рівня та швидкістю організаційно-структурних трансформацій бібліотек.

Упровадження ММТ відкриває нові можливості в створенні, зберіганні, розповсюдженні й використанні інформації. Їх застосування сприяє медіатиції комунікаційного простору, що пов'язано з можливістю не опису реальності в символічних абстракціях, не аудіо-, не відео- відображення об'єктів і процесів, а принципово нову модель, яку можна охарактеризувати як адекватне подання реальності. Розвиток ММТ змінює діяльність бібліотек, сприяє її трансформації в складну систему, яка

відрізняється багатокomпонентністю, інтегральністю, поєднанням лінійного й нелінійного подання інформації [3]. З іншого боку, у зв'язку з тим, що бібліотека існує в динаміці інших каналів комунікації – на її діяльність впливають і тенденції розвитку усіх сфер суспільства.

На привабливість медіатечної мережі впливає використання всіх можливих форм взаємодії з користувачами, в першу чергу за допомогою технології Web 2.0, яка створює нову основу для взаємодії медіатеки, бібліотеки, користувача, суспільства в цілому. У медіатеці з принципів Web 2.0 доцільним є використання інтерактивності й можливості внесення користувачем свого вкладу. Посилення взаємодії з користувачами може сприяти розвитку медіатеки в напрямі удосконалення змістовного наповнення ресурсу; удосконалення доступу до мультимедійних об'єктів за рахунок внесення додаткової інформації в опис ресурсів. Таке співробітництво дозволить забезпечити високу якість матеріалів, які можна буде використовувати в процесі навчання, самоосвіти, наукових досліджень. Крім того, зворотній зв'язок із користувачем має відігравати свою роль у формуванні нових сервісів і вдосконаленні наявних, заснованих на відкритих стандартах.

Проведений аналіз дозволяє визначити декілька напрямів освоєння мультимедійних технологій бібліотеками вищої школи України.

До першого напрямку віднесено комплектування та організацію доступу для користувачів бібліотек до мультимедійних продуктів та послуг.

До другого – формування позитивного іміджу бібліотек на засадах створення мультимедійних презентацій та інших мультимедійних продуктів, що відображають сучасні бібліотечні послуги.

До третього – створення багатовимірною науково-освітнього та соціокультурного середовища на основі генерації та транспортування мультимедійної інформації та знань у рамках програм культурної та наукової спадщини.

Четвертим напрямом є організація мультимедійних читальних залів, мультимедійних центрів, медіатек [1; 2].

В освітніх установах медіатека є структурним підрозділом, який найчастіше базується на базі комп'ютерного або Інтернет-класу чи центру.

Бібліотека та медіатека співвідносяться як частина і ціле. Найголовніша відмінність між двома системами знаходиться в області посередництва та об'єкта інформації: у бібліотеці – це, здебільшого, текстовий документ – бібліотекар – комп'ютер – читач; у разі медіатеки – це різні види інформації – бібліотекар (медіатекар) – технічні засоби – користувач, що пов'язане з поєднанням у медіатеці усього розмаїття сучасних технологій роботи з інформацією й знанням.

Медіатека як один із результатів впровадження ММТ є сховищем найрізноманітнішої інформації: аудіо- та відео-слайдів, комп'ютерних програм, текстової інформації.

Отже, організаційні зміни, пов'язані з впровадженням ІКТ у бібліотечну діяльність, перебудовують форми комунікації, формують нові комунікаційні моделі, характеризуються переходом від внутрішнього контуру бібліотечної діяльності до інтелектуалізації комунікаційного простору (табл. 1).

Відбуваються організаційні зміни, пов'язані з впровадженням сучасних інформаційних технологій у бібліотечну діяльність, які на першому етапі динаміки закладають підґрунтя для конструювання нової бібліотечної реальності, результатом якого є створення автоматизованої бібліотеки. Наступний етап, на підґрунті досягнутого на першому, сприяє розширенню комунікаційного простору на основі освоєння бібліотеками технологій та сервісів Інтернету, у результаті чого бібліотека трансформується в бібліотечно-інформаційний центр. Це в свою чергу стає основою для подальшого розвитку бібліотеки на засадах мультимедійного сприйняття світу, нових комунікаційних відносин, що сприяє формуванню бібліотеки як інтегрованої багатofункціональної установи.

Таблиця 1

Динаміка організаційних змін під впливом впровадження ІКТ

Етапи	Технології	Процеси	Організаційні зміни	Зміни в бібліотечній парадигмі
I	Автоматизації	Реєстрації, каталогізації, організація доступу до власних ЕК	Відділи, сектори автоматизації	Автоматизована бібліотека
II	Інтернет технології	Доступ до зовнішніх ЕР, сайтобудування	Інтернет-центри	Бібліотечно-інформаційний центр
III	Мультимедійні технології	Створення мультимедійних ресурсів, продуктів	Медіатеки	Інтегрований багатофункціональний центр

Варто зауважити, що на етапі визначальної ролі технологій автоматизації провідними були бібліотеки вищої школи, на етапі розширення комунікаційного середовища на засадах Інтернет та мультимедійних технологій до їх рівня наближаються публічні бібліотеки України.

Отже, конвергенція інформаційних та мультимедійних технологій забезпечує принципово новий рівень бібліотечної діяльності. Зазначене посилює завдання бібліотек щодо відбору, комплектування мультимедійних продуктів, формування когнітивних структур професійних знань. Тобто постає проблема формування відповідної комунікаційної інфраструктури з одночасним функціонуванням декількох платформ, стандартів, протоколів, гетерогенного комунікаційного простору. Це свідчить про те, що динаміка технологічно-організаційного розвитку бібліотек є відображенням їх здатності адаптуватись до мінливих зовнішніх і внутрішніх умов існування.

Використання ММТ підвищує роль бібліотеки вищої школи в системі соціальних комунікацій. Рівень інтерактивності мультимедійних ресурсів разом зі складністю моделей комунікації, що використовуються, підвищує ступінь взаємодії користувача з об'єктами ресурсу, його вплив на процеси комунікаційного обміну; розширює спектр форм, каналів та засобів комунікаційної взаємодії, відбувається поширення нових каналів, які базуються на когнітивних, інтелектуально насичених технологіях

Таким чином, освоєння бібліотечними установами новітніх інформаційних технологій, мультимедіа відкривають широкі можливості для розширення бібліотечних послуг; впливають на організаційні зміни, у першу чергу, пов'язані зі створенням медіатек та спеціальних відділів,

Міжнародна науково-практична конференція «Бібліотека вищої школи на новому етапі розвитку соціальних комунікацій» 24-25 жовтня 2013 року

секторів; сприяють перегляду фундаментальних уявлень про роль і місце бібліотек у суспільстві, основних принципів організації бібліотечної діяльності та системи соціальних комунікацій у цілому.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Денисенко Н. Вузовские медиатеки / Н. Денисенко // Библиотека. — 2007. — № 11. — С. 49-50.
2. Зуева Е. М. Библиотека-медиатека: библиотечный мультимедиа-центр // Медиатека и мир. — 2009. — № 1. — С. 18-21.
3. Шемаєва Г. В. Електронні ресурси бібліотек України в системі наукових комунікацій : монографія / Г. В. Шемаєва. — Х. : ХДАК, 2008. — 289 с.